ମାଲିୟାକ୍କଲ ଅବଦୁଲ ଅଜିଜ୍

ବନାମ

ସହକାରୀ ଜିଲ୍ଲାପାଳ, କେରଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ଜାନୁଆରୀ 17, 2003

[ଶିବରାଜ ଭି. ପାଟିଲ ଏବଂ ଅରିଜିତ ପଶାୟତ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1973 :

ଧାରା 428-ବାଦ ଦେବା - 1962 ମସିହାର ସୀମା ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 135 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଇଛି- 1973 ମସିହାର ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ଚୋରା ଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଅଟକ ଅବଧିକୁ ବାଦ ଦେବା ଦାବି କରିବା- COFEPOSA ଅନୁଯାୟୀ ବିତାଇଥିବା ସମୟକୁ ଅପରାଧିକ ମାମଲାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅଟକ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି ବାଦ ଥିବା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାର ଆବେଦନକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ -ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନ- ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା, ଧାରା 428 ଦୁଇଟି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରେ : (i) କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାର ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, କଏଦୀ ଅତି କମରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ଜେଲରେ ରହିବା ଉଚିତ ଏବଂ (ii) ସେହି ମାମଲାରେ ତାଙ୍କୁ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉଚିତ - ପ୍ରତିଷେଧକ ଅଟକ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକ ରଖିବା ଦଣ୍ଡନୀୟ ନୁହେଁ ବରଂ ମୂଳତଃ ଏକ ସତର୍କତାମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଯାହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପୂର୍ବରୁ କରିଥିବା ଭିତ୍ତିଭୂମି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କୁ ରୋକିବା ଏବଂ ଅଟକାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ - ଆବେଦନ ଖାରଜ କରାଗଲା - ପ୍ରତିଷେଧକ ଅଟକ ।

ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆନେ ଭେଙ୍କଟସୱେରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, **[1977] 3 SCC 298**; *ଚମ୍ପାଲାଲ୍ ପୁନିଆଜୀ ଶାହ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ,* **[1982] 1 SCC 507** ଏବଂ *ଶ୍ରୀ କୁବିକ୍ ଡାରିୟୁସ୍ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **AIR (1990) SC 605**, ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ନଜାକତ୍ ଆଲିଆ ମୁବାରକ ଅଲ୍ଲୀ, **[2001] 6 SCC 311, ଉଦ୍ଧୃତ କରିଛନ୍ତି ।**

ରେକ୍ସ ବନାମ ହାଲିଡେ 1917 AC 260, **ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ଅପରାଧିକ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଅପରାଧିକ ବିବିଧ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 9478/2002 ।

CRIRP 175/94ରେ କେରଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 11.2.2002 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ପି.ଭି. ଦିନେଶ, ପି.ଭି. ଭିଓଣ୍ଡ ଏବଂ କୁମାରୀ ଟି.ପି. ସିନ୍ଧୁ ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିଦିଆଯାଇଛି ।

ଯଦିଓ ଏହା ଏପରି ଏକ ମାମଲା ନୁହେଁ, ଯାହା ଆବେଦନ ପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ - ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ସମାନ ସମସ୍ୟା ସହିତ ଅନେକ ମାମଲା ଦାୟର ହେଉଥିବାରୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଆଦେଶ ସହିତ ଆବେଦନର ସମାଧାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ସେ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1973 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସଂହିତା')ର ଧାରା 428 ଅନୁଯାୟୀ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ଚୋରା ଚାଲାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1974 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'COFEPOSA') ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକ ଅବଧି ପାଇଁ ବାଦ ଦେବା ର ଅଧିକାର ରଖିଛନ୍ତି, କାରଣ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅଟକ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା । ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟର ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ନଜାକତ ଆଲିଆ ମୁବାରକ ଅଲୀ, [2001] 6 SCC 311 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଏ ଯେ ସୀମା ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1962 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସୀମା ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ') ର ଧାରା 135 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡ ଅବଧି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ସମୟ ସୀମା ବାଦ ଦେବା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଟେ ।

ବାସ୍ତବିକ ସ୍ଥିତି ପ୍ରାୟ ନିର୍ବିବାଦୀୟ ଏବଂ ସଂକ୍ଷେପରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଅଭିଯୋଜନ ସଂସ୍କରଣ ନିମ୍ନଲିଖିତ :

ଆବେଦନକାରୀ 12.8.1985 ରେ ଏୟାର ଇଣ୍ଡିଆ ବିମାନ ସଂଖ୍ୟା AI 920 ଦ୍ୱାରା ଦୁବାଇରୁ ତ୍ରିଭେନ୍ଦ୍ରମ ବିମାନବାଦ ରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ଯଦିଓ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 16 ଟି ଜିନିଷ ରଖିବା ବିଷୟରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସୁନା ରଖିବା ବିଷୟରେ କିଛି କୁହାଯାଇନଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ବ୍ୟାଗକୁ ଖୋଲା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଜଣାପଡିଥିଲା ଯେ ସେ ବିଦେଶୀ ମୂଳର 20 ଟି ସୁନା ବିସ୍କୁଟ ବହନ କରୁଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା ଆଧାରରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଣୁଥିବା ଏକ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପାଣି ମୋଟର ଖୋଲାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 70 ଟି ସୁନା ବିସ୍କୁଟ ଲୁଚାଇ ରଖାଯାଇଥିଲା । ବେଆଇନ୍ ପରିବହନ ହୋଇଥିବା ସୁନା ବିସ୍କୁଟର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରାୟ 22 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା । ତ୍ରିଭେନ୍ଦ୍ରମ ବିମାନବନ୍ଦରର ଏୟାର କଷ୍ଟମ୍ସର ସହାୟକ କଲେକ୍ଟର, ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ (ଅର୍ଥନୈତିକ ଅପରାଧ) ଏର୍ନାକୁଲମଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲେ । ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି, ତାଙ୍କୁ ସୀମା ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 135 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଦୁଇ ମାସର ସରଳ କାରାଦଣ୍ଡ ସହିତ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଏବଂ 20,000 ଟଙ୍କା ଜରିମାନା ଦେବାକୁ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏର୍ଣ୍ଣାକୁଲମର ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ହାଜତ ଦଣ୍ଡକୁ ଦୁଇ ବର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଥିଲା । ଜରିମାନା ପରିମାଣ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିଲା ।

କେରଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସଂଶୋଧନରେ, ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଦଣ୍ଡକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସହିତ, COFEPOSA ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକର ଅବଧି ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ କରାଯାଉ ଏବଂ ଏହାକୁ ସଂହିତାର ଧାରା 428 ଅନୁଯାୟୀ ବାଦ କରାଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ।ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯୋଗ୍ୟତା ଆଧାରରେ ଏହି ସଂଶୋଧନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହାକୁ ବାଦ ଦେବା ସମ୍ପର୍କିତ ଆବେଦନକୁ ମଧ୍ୟ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ COFEPOSA ଅନୁଯାୟୀ ବିତାଇଥିବା ସମୟକୁ ଅପରାଧିକ ମାମଲାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅଟକ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଅଟକ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ ସମୟରେ ଆବେଦନକାରୀ ଜାମିନରେ ଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେ COFEPOSA ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକ ରଖାଯାଇଥିବା ସମୟରେ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । COFEPOSA ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକ ରଖିବା ପରେ, ମଞ୍ଜୁର ଜାମିନ ବାତିଲ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ନଥିଲେ ।

ଏହାର ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଆବେଦନର ସମର୍ଥନରେ, *ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ନୈୟାକତ ଆଲିଆ ମୁବାରକ ଅଲି, (ଉପରୋକ୍ତ)* ରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଦୃଢ଼ ନିର୍ଭରଶୀଳ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାର ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାର ସମୟରେ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବିଚାରାଧୀନ ଭାବରେ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଭୋଗ କରିଥିବା ଅବଧି, ତାହା ସମାନ ମାମଲା ସହିତ ଜଡିତ ହେଉ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାମଲାରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କାରାଦଣ୍ଡ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହା ଆହୁରି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ତଥ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି *ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆନେ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, [1977] 3 SCC298 ସହିତ ଜଡିତ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମତାଭିମତକୁ ଠିକ ଭାବରେ ବୁଝିବା ପାଇଁ , ସଂହିତାର ଧାରା 428କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାର ବିଧାନଗୁଡିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ରହିଛି :

> " ଧାରା 428 : ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଟକର ଅବଧି ଜେଲଦଣ୍ଡ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବାଦ କରାଯିବ - ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହା ଜରିମାନା ଅନାଦେୟ ଜେଲଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ, ସେହି ଅଟକ ଅବଧି । ଯଦି କୌଣସି, ସେହି ମାମଲାର ତଦନ୍ତ, ତଦାରଖ କିମ୍ବା ବିଚାର ସମୟରେ ଏବଂ ଏପରି ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭୋଗ କରାଯାଇଛି, ତେବେ ଏପରି ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଉପରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଜେଲଦଣ୍ଡ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବାଦ କରାଯିବ ଏବଂ ଏପରି ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଉପରେ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଭୋଗ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲଗାଯାଇଥିବା କାରାବାସ ଅବଧି ମଧ୍ୟରୁ ଅବଶିଷ୍ଟ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ରହିବ । "

ସଂହିତାର ଧାରା 428 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି : -

(1) କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାର ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାର ସମୟରେ, କଏଦୀ ଅତି କମରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ଜେଲରେ ରହିବା ଉଚିତ :

(2) ସେହି ମାମଲାରେ ତାଙ୍କୁ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

ଯଦି ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ହୁଏ, ତେବେ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଅଂଶ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଯଦି ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାର ସମୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜେଲଦଣ୍ଡ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଅଟକ ଅବଧିଠାରୁ ଅଧିକ ହୁଏ, ତେବେ ଦୋଷୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମୋଟ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଅବଧିରୁ ପୂର୍ବ ଅବଧିକୁ ବାଦ ଦେଇ କେବଳ ଅବଶିଷ୍ଟ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ପଡିବ ।

1973 ମସିହାରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବିଧାନ ପୁସ୍ତକରେ ଧାରା 428 ଅଣାଯାଇଥିଲା । ଏହାକୁ ଯୁଗ୍ମ ଚୟନ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଆଗତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସାମିଲ କରାଯାଇଥିଲା । କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଅନେକ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ବହୁତ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ପାଇଁ ଜେଲରେ ରଖାଯାଏ ଏବଂ କିଛି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀମାନେ ଜେଲରେ ବିତାଇଥିବା ସମୟ ଶେଷରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କାରାଦଣ୍ଡଠାରୁ ବହୁତ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଏହା ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାର ସହିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଦେଶର ଅଧିକ ଭିଡ଼ ଥିବା ଜେଲରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ କଏଦୀ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଥିଲେ । ଏହି ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟଜନକ ସ୍ଥିତିର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା କାରାଦଣ୍ଡ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ଅଟକ ରଖିବାର ସମୟକୁ ସୀମିତ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି କମିଟିର ମତାମତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥିଲା:

> "କମିଟି ଏହି ଦୁଃଖଦ ସତ୍ୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ଯେ ଅନେକ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ବହୁତ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ପାଇଁ ଜେଲରେ ରଖାଯାଏ ଏବଂ କିଛି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶେଷରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜେଲଦଣ୍ଡ ହେଉଛି ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ଜେଲରେ ବିତାଇଥିବା ସମୟର ଏକ ଅଂଶ । ପ୍ରକୃତରେ, ଏପରି ମାମଲା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରାଯାଏ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, କେତେକ ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ସମୟରେ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ଅଟକ ଆଦେଶର ଅବଧିକୁ ବିଚାରକୁ ନିଅନ୍ତି ଏବଂ କେତେକ ସମୟରେ ଜେଲଦଣ୍ଡ ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏହା ସର୍ବଦା ଏପରି ହୋଇନଥାଏ ଯେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅପରାଧର ଗମ୍ଭୀରତା କିମ୍ବା ଆଇନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଦଣ୍ଡର ସମସ୍ତ ଅନୁପାତରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ ।ଏହି କମିଟି ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି ଯେ ଆଜିର ଅତ୍ୟଧିକ ଭିଡ଼ ଜେଲରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଅଟନ୍ତି । ନୂତନ ଖଣ୍ଡ ଏହି ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟଜନକ ପରିସ୍ଥିତିର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ନୂତନ ଖଣ୍ଡ ଜଣେ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କାରାଦଣ୍ଡ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଟକ ରଖିବାର

> ସମୟସୀମାକୁ ବାଦ ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ । କମିଟି ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ ନୂତନ ଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ମନ୍ଦତାକୁ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ”

ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆନେ ଭେଙ୍କଟସୱେର୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ମାମଲାରେ, ଏହା ଉପରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ଧାରା 428 ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ବିଚାରାଧୀନ କଏଦୀ ଭାବରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା କାରାଦଣ୍ଡର ଅବଧି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଟକ ରଖିବାର ସମୟକୁ ବାଦ ଦେବା ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ । ଏହା କେବଳ "ବାଦ ହେବା" ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ କିନ୍ତୁ "ବିଚାରାଧୀନ ଅଟକ କିମ୍ବା ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ କାରାଦଣ୍ଡ ସହିତ ଅଟକ ରଖିବା"କୁ ସମାନ କରେ ନାହିଁ । "ବାଦ ହେବା ବିଷୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ବିଧାନସଭା ନୀତିକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ: ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଏହା ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଅଟକ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଦୂର କରେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସମାନ ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର କରେ ।

ରେକ୍ସ ବନାମ ହାଲିଡେ (1917) AC 260-268 "ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ ପ୍ରତିଷେଧକ ଅଟକ ଦଣ୍ଡମୂଳକ ନୁହେଁ ବରଂ ସତର୍କତାମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଅଟେ । "ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କିଛି କରିବା ପାଇଁ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ନୁହେଁ ବରଂ ସେ ଏହା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇବା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଏହା କରିବାରୁ ରୋକିବା । କୌଣସି ଅପରାଧ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ନାହିଁ, କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ନାହିଁ: ଏବଂ ଏପରି ଅଟକର ଯଥାର୍ଥତା ହେଉଛି ସନ୍ଦେହ କିମ୍ବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମ୍ଭାବନା ଏବଂ କୌଣସି ଅପରାଧିକ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ଯାହା କେବଳ ଆଇନଗତ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ଅର୍ଥରେ ଏହା ଏକ ପ୍ରତ୍ୟାଶାମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ । ପ୍ରତିଷେଧକ ନ୍ୟାୟ ପାଇଁ ଧରାପଡ଼ିଥିବା ଆପତ୍ତିଜନକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡିବ ।"ଦଣ୍ଡମୂଳକ ଅଟକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଭୁଲ କାମ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଟକ ରଖାଯାଏ ଯେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ଥାଏ, ଯେତେବେଳେ କି ପ୍ରତିଷେଧକ ଅଟକ ଆଦୌ ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା ସମାଜ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ କୌଣସି ଆଚରଣରେ ଲିପ୍ତ ରହିବାରୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୁବିକ୍ ଡାରିୟୁସ୍ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, AIR (1990) SC605 ରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆନେ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି :

> " ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଧାରା ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା "ବାଦ ଅବଧି" ବିଷୟରେ କୁହେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହୁଛି ଯେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଅଟକ ସେହି ମାମଲାର ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାର ସମୟରେ ଅଟକକୁ ବୁଝାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଧାରା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା କାରାଦଣ୍ଡର ଅବଧି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ଅଟକ ଅବଧିକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ ତାହା ସେହି "ସମାନ ମାମଲା" ସହିତ ଜଡିତ ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାର ସମୟରେ ହେବା ଉଚିତ ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ, ଆମେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସହିତ ସହମତ ଯେ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ

ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପ୍ରତିଷେଧକ ଅଟକରେ ଥିଲେ ତାହା ଧାରା 428 ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା କାରାଦଣ୍ଡର ଅବଧି ବିରୁଦ୍ଧରେ ବାଦ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।"

ଏହି ମତକୁ *ଚମ୍ପାଲାଲ ପୁନିଆଜୀ ଶାହ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ*, [1982] 1 SCC 507 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ତିନି ଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିଥିଲେ ।

ଯଦିଓ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶେଷ ନାମିତ ଦୁଇଟି ମାମଲାକୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ ଅଟକ ରଖିବା ସହିତ ଜଡିତ ଆଧାରରେ ପୃଥକ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ, ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ପ୍ରତିଷେଧକ ଅଟକ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଅଟକ ରଖିବା ଦଣ୍ଡନୀୟ ନୁହେଁ ବରଂ ମୂଳତଃ ଏକ ସତର୍କତାମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଯାହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପୂର୍ବରୁ କରିଥିବା ଭିତ୍ତିଭୂମି-ସକ୍ରିୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କୁ ରୋକିବା ଏବଂ ବାଧା ଦେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ସ୍ଥାୟୀ ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ।

ଏହି ଆବେଦନରେ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ଏବଂ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଛି ।

ଆର୍.ପି. ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମା ରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ସୁମିତ୍ରା ସାହୁ ,ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।